

YARATICILIĞA YOLCULUK

Tülay Üstündağ

11. Baskı

Dr. Tülay ÜSTÜNDAĞ

YARATICILIĞA YOLCULUK

ISBN 978-975-6802-84-7

Kitap içeriğinin tüm sorumluluğu yazarına aittir.

© 2025, PEGEM AKADEMI

Bu kitabın basım, yayım ve satış hakları Pegem Akademi Yay. Eğt. Dan. Hizm. Tic. AŞ'ye aittir. Anılan kuruluşun izni alınmadan kitabın tümü ya da bölümleri, kapak tasarımı; mekanik, elektronik, fotokopi, manyetik kayıt ya da başka yöntemlerle çoğaltılamaz, basılamaz ve dağıtılamaz. Bu kitap, T.C. Kültür ve Turizm Bakanlığı bandrolü ile satılmaktadır. Okuyucularımızın bandrolü olmayan kitaplar hakkında yayınevimize bilgi vermesini ve bandrolsüz yayınları satın almamasını diliyoruz.

Pegem Akademi Yayıncılık, 1998 yılından bugüne uluslararası düzeyde düzenli faaliyet yürüten **uluslararası akademik bir yayınev**idir. Yayımladığı kitaplar; Yükseköğretim Kurulunca tanınan yükseköğretim kurumlarının kataloglarında yer almaktadır. Dünyadaki en büyük çevrimiçi kamu erişim kataloğu olan **WorldCat** ve ayrıca Türkiye'de kurulan **Turcademy.com** tarafından yayınları taranmaktadır. Aynı alanda farklı yazarlara ait 2000'in üzerinde yayını bulunmaktadır. Pegem Akademi Yayınları ile ilgili detaylı bilgilere <http://pegem.net> adresinden ulaşılabilir.

I. Baskı: Kasım 2002, Ankara

II. Baskı: Şubat 2025, Ankara

Yayın-Proje: Selcan Durmuş
Dizgi-Grafik Tasarım: Tuğba Kaplan
Kapak Tasarımı: Pegem Akademi

Baskı: Ay-bay Kırtasiye İnşaat Gıda Pazarlama ve Ticaret Ltd. Şti.
Çetin Ermeç Bulvarı 1314. Cadde No: 37A-B Çankaya/ANKARA

Yayıncı Sertifika No: 51818

Matbaa Sertifika No: 46661

İletişim

Pegem Akademi: Shira Ticaret Merkezi
Macun Mahallesi 204 Cad. No: 141/33, Yenimahalle/Ankara
Yayınevi: 0312 430 67 50
Dağıtım: 0312 434 54 24
Hazırlık Kursları: 0312 419 05 60
İnternet: www.pegem.net
E-ileti: yayinevi@pegem.net
WhatsApp Hattı: 0538 594 92 40

Dr. Tülay ÜSTÜNDAĞ

Tülay stndağ 28.07.1961 yılında Ankara'da doğdu. Sarar İlkokulu, Namık Kemal Ortaokulu ve Atatürk Lisesi'ni bitirdi. 1984 yılında Gazi Üniversitesi Mesleki EĞitim Fakültesi Teknoloji EĞitimi Bölümü'nde lisans öğrenimini tamamladı. Hacettepe Üniversitesi EĞitim Fakültesi EĞitim Programları ve Ğretim Anabilim Dalı'nda 1988 yılında yüksek lisans ve 1997 yılında doktora derecelerini aldı.

1988 ve 1991 yılları arasında KKTC'de Atatürk Ğretmen Akademisi'nde Ğretim elemanı, 1992 ve 1995 yılları arasında TED Ankara Koleji Vakfı Genel Müdürlüğü Program Geliştirme lme Değerlendirme Merkezi'nde Program Geliştirme Uzmanı olarak görev yaptı. Temmuz 1995 ve Nisan 2014 tarihleri arasında Hacettepe Üniversitesi EĞitim Fakültesi EĞitim Bilimleri Bölümü EĞitim Programları ve Ğretim Ana Bilim Dalı'nda Ğretim elemanı olarak çalıştı.

Kamu ve özel sektördeki kimi projelerde katılımcı, danışman ya da yürütücü, kimi projelerde de hakem kurulu yesi oldu. Alanıyla ilgili çeşitli düzeylerde, 81 ilde ve KKTC'de; ders, kurs, festival, sunu, seminer, TV, radyo konuşmaları ve atölye çalışmalarına katıldı. Ulusal ya da uluslararası düzeyde çeşitli sertifikalar ve katılım belgeleri aldı.

Nisan 2014'ten bu yana eğitmen-danışman, program geliştirme uzmanı, yaratıcı drama lideri/eğitmeni olarak görev yapmakta, değişik meslek gruplarındaki bireylere "EĞitimde Yaratıcı Drama, Program Geliştirme, İnsan İlişkileri, Yaratıcılık ve Yaratıcı Problem zme, EĞitimcinin EĞitimi, Etkili Sunuş Teknikleri, Etkili İletişim Becerileri, Yaratıcı Drama Yoluyla Yaratıcılığın Ortaya ıkarılması, İletişimde Beden Dili" dersler ya da kurslar vermektedir.

Çağdaş Drama Derneği (DD), ağdaş Yaşamı Destekleme Derneği (YDD), Anadolu ağdaş EĞitim Vakfı (ANAEV), Türkiye Ekonomik ve Toplumsal Tarih Vakfı, Hacettepe Üniversitesi Mezunlar Derneği (HMED), Türk EĞitim Derneği (TED), Doğa Kültürü Derneği, EĞitim Bilimleri Derneği, Türkiye Kızılray Derneği, Kariyer Danışmanlığı ve İnsan Kaynakları Geliştirme Derneği, İzcilik Derneği, EĞitim Programları ve Ğretim Derneği yesidir. Bu vakıf ve derneklerin değişik projelerinde gönüllü olarak çalışmaktadır.

Demokratik Yurttaşlık Eğitimi Projesi'nin eğitimcilerinden biridir. Uğur Böcekleri Derneği'nde Mavi Uğur Böceğidir. Çağdaş Drama Derneği'nin; bir dönem Genel Sekreter Yardımcılığını, sonraki dönem de İkinci Başkanlığını yapmıştır. Çağdaş Yaşamı Destekleme Derneği Ankara Şubesi'nin iki dönem Onur Kurulu üyesi olmuştur. Eğitim Bilimleri Derneği'nin Danışma Kurulu, Doğa Kültürü Derneği'nin Bilim ve Danışma Kurulu, Kıbrıs Eğitim Araştırmaları Birliği'nin Bilimsel Danışma Kurulu ve Atatürkçü Düşünce Derneği Genel Merkez Yazı Kurulu üyesidir.

İLETİŞİM İÇİN:

Dr. Tülay Üstündağ

tulayus@gmail.com

<https://www.tulayustundag.com>

<https://www.facebook.com/tulay.ustundag.56>

<https://www.linkedin.com/in/tulay-üstündağ-74519343/>

<https://www.instagram.com/tulayustundag61/>

<https://twitter.com/tulayustundag61>

Spotify: Satırlardan Sepetler

AKADEMİK ÇALIŞMALARI

A. Tezler

1. Yüksek Lisans, (1988). "Dramatizasyon Ağırlıklı Yöntemin Etkililiği." Hacettepe Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü.
2. Doktora, (1997). "Vatandaşlık ve İnsan Hakları Eğitimi Derisinin Öğretiminde Yaratıcı Dramanın Erişime ve Derse Yönelik Öğrenci Tutumlarına Etkisi." Hacettepe Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü.

B. Kitaplar

1. (2024). *Yaratıcı Drama Öğretmenimin Günlüğü*. 17. Baskı. Ankara: Pegem Akademi
2. (2023). *Şişman Kız Tombul Teyze*. 2. Baskı. Ankara: Elma Yayınevi
3. (2025). *Yaratıcılığa Yolculuk*. 11. Baskı. Ankara: Pegem Akademi
4. (2020). 10 Tombala Başına Kon Kitaplarla Drama Atölyeleri. Ankara: Elma Yayınevi

C. Farklı Kitaplarda Bölüm Yazarlığı

1. (1989) "Dramatizasyon Yöntemi." **Plandan Uygulamaya Öğretim**. Doç. Dr. Mürüvvet Bilen. Ankara: Sistem Ofset, s: 96-101.
2. (1999) "Yaratıcı Dramanın Bir Yöntem Olarak İlköğretimde Kullanılması." **Öğrenmenin Oluşumu: Öğretme, Model, Strateji ve Teknikleri. İlköğretimde Etkili Öğretme ve Öğrenme Öğretmen El Kitabı. Modül 1**. Süleyman Demirel Üniversitesi, Burdur Eğitim Fakültesi Yayını, s: 117-133.
3. (1999) "Yaratıcı Drama." **Planlamadan Değerlendirmeye Öğretme Sanatı**. Özcan Demirel. Ankara: Pegem A Yayıncılık, s: 99-115.
4. (2001) "Yaratıcı Dramanın Bir Yöntem Olarak İlköğretimde Kullanılması." **Öğrenmenin Oluşumu: Öğretme, Model, Strateji ve Teknikleri. MEB Projeler Koordinasyon Mer-**

kezi Başkanlığı. İlköğretimde Etkili Öğretme ve Öğrenme Öğretmen El Kitabı. Modül 1. s: 78-89.

5. (2001) “Öğrenme Öğretme Sürecinde Yaratıcı Drama.” **Dramaya Çok Yönlü Bakış.** Oluşum Tiyatrosu ve Drama Atölyesi, Türkiye 2. Drama Liderleri Buluşması Bildirileri. Atölye Notları. Ankara: Fersa Matbaacılık, s: 187-202.
6. (2002) “Bir Yöntem Olarak Yaratıcı Drama.” **Plandan Uygulamaya Öğretim.** Prof. Dr. Mürüvvet Bilen. Ankara: Anı Yayıncılık, s: 189-203.
7. (2002) “Zeka ve Yaratıcı Eğitim Sürecinde Öğrenme Ortamı.” **Eğitimde Zeka ve Yaratıcılık. Bilgi, Belge, Kılavuzlar.** Prof. Dr. Gülten Ülgen’le birlikte. Türkiye Zeka Vakfı ve MEB Talim ve Terbiye Kurulu Başkanlığı, Ankara: MEB Basımevi, s: 58-71
8. (2002) “Günümüz Eğitiminde Dramanın Yeri.” **Yaratıcı Drama, 1985-1995 Yazılar.** Prof. Dr. İnci San’a Armağan. Editör: H. Ömer Adıgüzel. Ankara: Naturel Kitap Yayıncılık, s: 200-207.
9. (2002) “Temel Eğitimde Drama.” **Yaratıcı Drama, 1985-1995 Yazılar.** Prof. Dr. İnci San’a Armağan. Editör: H. Ömer Adıgüzel. Ankara: Naturel Kitap Yayıncılık, s: 245-256.
10. (2002) “Hayat Bilgisi, Matematik, Türkçe Derken...” **İlköğretimde Drama ve Tiyatro.** Oluşum Tiyatrosu ve Drama Atölyesi Türkiye 4. Drama Liderleri Buluşması. Atölye Notları. Ankara: Fersa Matbaacılık, s: 219-254.
11. (2003) “İETT: İşletme, Hat, Hareket Amirleri ve Hareket Şöförleri ile Biletçileri Paylaşım Gelişim Programı” (A. Açıkalm, H.Ö. Adıgüzel, İ. Güven, S. Havuz ve Z. Türkmen’le birlikte). **Katılımcı El Kitabı.** Pegem Özel Eğitim Hizmetleri Kuruluşu, İstanbul: Mart Matbaacılık.
12. (2003) “Benden Bizè Yolculuk: Yurttaş 2003.” **Okulöncesinde Drama ve Tiyatro.** Oluşum Tiyatrosu ve Drama Atölyesi

- Türkiye 5. Drama Liderleri Buluşması ve Ulusal Drama Semineri. Atölye Notları. Ankara: Fersa Matbaacılık, s: 245-268.
13. (2004) “Öğrenmeyi Öğrenirken Yaratıcılık Nerede?” **MEB Talim ve Terbiye Kurulu Başkanlığı ve Türkiye Zeka Vakfı. Öğrenmeyi Öğrenme Etkinlikleri.** 17-18 Kasım 2003. Diyaloglar, Sunumlar. Atölyeler. İstanbul: MEB Matbaası, s: 116-130.
 14. (2006) “Yaratıcı Dramanın Üç Boyutu.” **Yaratıcı Drama 1985-1998 Yazılar.** Prof.Dr. İnci SAN’a Armağan. Editör: H.Ömer Adıgüzel. Ankara: Naturel, s: 333-341
 15. (2006) “Yabancı Dil Öğretim Uygulamalarında Bir Yöntem Olarak Yaratıcı Dramanın Yeri.” **Yaratıcı Drama 1985-1998 Yazılar.** Prof.Dr. İnci SAN’a Armağan. Editör: H. Ömer Adıgüzel. Ankara: Naturel, s: 454-465
 16. (2006) “Yaratıcı Drama Eğitim Programının Öğeleri.” **Yaratıcı Drama 1985-1998 Yazılar.** Prof. Dr. İnci San’a Armağan. Editör: H. Ömer Adıgüzel. Ankara: Naturel, s: 466-484
 17. (2006) “Vatandaşlık ve İnsan Hakları Eğitimi Dersinin Öğretiminde Yaratıcı Dramanın Erişiyeye ve Derse Yönelik Öğrenci Tutumlarına Etkisi.” **Yaratıcı Drama 1985-1998 Yazılar.** Prof. Dr. İnci San’a Armağan. Editör: H.Ömer Adıgüzel. Ankara: Naturel, s: 485-496
 18. (2007). “Yaratıcı Drama.” **Öğretim İlke ve Yöntemleri.** Öğretme Sanatı. Özcan Demirel. Ankara: Pegem A
 19. (2007) “Dramada Öğrenme ve Öğretme Süreci.” **İlköğretimde Drama.** Editör: Ali Öztürk. Eskişehir: Anadolu Üniversitesi Yayınları: 1765, s: 49-73
 20. (2007) “Dramada Program Geliştirme.” **İlköğretimde Drama.** Editör: Ali Öztürk. Eskişehir: Anadolu Üniversitesi Yayınları: 1765, s: 75-97

21. (2007) “Drama Ders Planları.” **İlköğretimde Drama**. Editör: Ali Öztürk. Eskişehir: Anadolu Üniversitesi Yayınları: 1765, s: 99-124
22. (2008) “Okulöncesi Eğitim Programının Öğeleri ve Yaratıcı Etkinlikler.” **Okulöncesinde Yaratıcılık ve Drama Eğitimi**. Editör: Ali Öztürk. Eskişehir: Anadolu Üniversitesi Yayınları: 1832, Açıköğretim Fakültesi Yayın No: 950, s: 60-84

D. Makaleler/Yayınlar

1. (1994) “Günümüz Eğitiminde Dramanın Yeri.” **Yaşadıkça Eğitim**. Kasım/Aralık. Sayı: 37, s: 7-10.
2. (1995) “Temel Eğitimde Drama.” **TED Eğitim ve Bilim** . Cilt 19. Sayı 95, s: 35-42.
3. (1996) “Bilişbilgisi Stratejileri.” **Yaşadıkça Eğitim**. Sayı: 44, s: 15-19.
4. (1996) “Yaratıcı Dramanın Üç Boyutu.” **Yaşadıkça Eğitim**. Kasım/Aralık. Sayı: 49, s: 19-23.
5. (1997) “The Advantages of Using Drama as a Method of Education in Elementary Schools.” **Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi**. Sayı: 13, s: 89-93.
6. (1998) “Yaratıcı Drama Eğitim Programının Öğeleri.” **TED Eğitim ve Bilim**. Sayı 107, Cilt 22, s: 30-37.
7. (1998) “Yabancı Dil Öğretim Uygulamalarında Bir Yöntem Olarak Yaratıcı Dramanın Yeri.” **Ankara Üniversitesi TÖMER Dil Dergisi**. Sayı 66, s: 27-33.
8. (1998) “Vatandaşlık ve İnsan Hakları Dersi.” **Cumhuriyet Bilim Teknik**. Sayı: 582, s: 16
9. (1998) “Vatandaşlık ve İnsan Hakları Eğitimi Dersinin Öğretiminde Yaratıcı Dramanın Erişkiye ve Derse Yönelik Öğrenci Tutumlarına Etkisi.” **Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi**. Sayı: 14, s: 133-138.

10. (1999) “Duygusal Zeka, Duyuşsal Özellikler ve Yaratıcı Drama.” **Ankara Üniversitesi TÖMER Dil Dergisi**. Sayı: 75, s: 18-23.
11. (1999) “1998 Yaz Ayları Yaratıcı Dramayla Geçti.” Eğitimde Tiyatroda Yaratıcı Drama. **Çağdaş Drama Derneği Bülteni**. Sayı: 2, Ocak, s: 16-18.
12. (1999) “The Effects of Creative Drama in the Teaching of Citizenship and Human Rights Education.” Phd. Dissertation Abstract. **Research in Drama Education**. Vol.4, No.1, p. 145.
13. (1999) “İzciliğin Çevre ve Kültür Varlıkları Açısından Önemi.” MEB Okulıçi Beden Eğitimi Spor ve İzcilik Dairesi Başkanlığı, **I. Ulusal İzcilik Sempozyumu**. Eskişehir. 14-15 Kasım 1998., İstanbul: MEB Basımevi, s: 111-118
14. (1999) “Yaratıcı Drama Kursları Katılımcıları Kimlerdir?” Eğitimde Tiyatroda Yaratıcı Drama. **Çağdaş Drama Derneği Bülteni**. Sayı: 3-4, Nisan-Temmuz, s: 21-24
15. (1999) “Çukurova’da Eğitimde Drama Semineri.” Derleme. Eğitimde Tiyatroda Yaratıcı Drama. **Çağdaş Drama Derneği Bülteni**. Sayı: 3-4, Nisan-Temmuz, 38-44.
16. (2000) “Çoklu Zeka, Duygusal Zeka ve Bireysel Farklılıklar Kavramlarından Yaratıcı Dramaya.” **Türkiye 1. Drama Liderleri Buluşması Bildirileri**. Oluşum Tiyatrosu ve Drama Atölyesi. Ankara: Fersa Matbaacılık, s: 17-23
17. (2000) “Bence İzci Kimdir?” MEB Okulıçi Beden Eğitimi Spor ve İzcilik Dairesi Başkanlığı, **Genç İzci Haber Bülteni**. Ağustos, s: 6-7.
18. (2001) “İletişim Sürecinde Yaratıcı Drama.” **Drama’ya Çok Yönlü Bakış**. Oluşum Tiyatrosu ve Drama Atölyesi Türkiye 2. Drama Liderleri Buluşması Bildirileri. Ankara: Fersa Matbaacılık, s: 29-36.

19. (2001) “İletişim Becerilerini Geliştirmede Yaratıcı Drama.” **İletişim. Gazi Üniversitesi İletişim Fakültesi Dergisi.** Ankara: Günce Yayıncılık, s: 237-242.
20. (2001) “Eğitim Birimi Gönüllüleri.” **TEMA Ankara Gönüllü Temsilciliği Bülteni.** No.6, s :1
21. (2001) „Zeka ve Yaratıcı Eğitim Sürecinde Öğrenme Ortamı.” **Bilim ve Aklın Aydınlığında Eğitim.** MEB Yayınlar Dairesi Başkanlığı, Yıl: 2, Sayı: 22, s: 41-51
22. (2002) “Gönüllü Kuruluşların Eğitim Girişimleri Bir Ortak Çalışma Örneği.” **Öğretmen Dünyası.** Yıl: 23, Sayı 267, s: 29-30
23. (2002) “Eğitmen İzci Lideri Kimdir?” MEB Okulıçi Beden Eğitimi Spor ve İzcilik Dairesi Başkanlığı. **Genç İzci Haber Bülteni.** Mart, s: 5-7.
24. (2002) “Böcek ve Bizler.” **Böcek: Kdz.Ereğli Çevre Koruma Derneği Bülteni,** Nisan-Mayıs-Haziran, Sayı 11, s: 9-10
25. (2002) “Öğrenmenin Tadı.” **Kariyerin.** IAT Turizm Ticaret Ltd.Şti. Nisan, Sayı: 2, s: 2.
26. (2002) “İlköğretim Programlarında Eleştirel Düşünme Becerileri ve Yaratıcı Drama.” **İlköğretimde Drama ve Tiyatro.** Oluşum Tiyatrosu ve Drama Atölyesi Türkiye 4. Drama Liderleri Buluşması Bildirileri. Ankara: Fersa Matbaacılık s: 29-40.
27. (2002) “Doğa Koruma Semineri’nin Ardından.” MEB Okulıçi Beden Eğitimi Spor ve İzcilik Dairesi Başkanlığı, **Genç İzci Haber Bülteni.** Ağustos, s: 11-13.
28. (2002) “İzci Liderlerinin Eğitim Programlarında Yaratıcı Drama.” MEB Okulıçi Beden Eğitimi Spor ve İzcilik Dairesi Başkanlığı, **II. Ulusal İzcilik Sempozyumu.** 16-17 Kasım, Konak-İzmir. s: 113-123.
29. (2003) “Öğrencilerle Nasıl Oyun Çıkarırım?” **VII. Uluslar arası Eğitimde Yaratıcı Drama Semineri. Ankara 1997.** Gunter Mieruch Atölyesi Raporu. Yayına Hazırlayan: Prof. Dr. İnci San. Ankara: Naturel Yayınları, No: 12. s: 67-76,

30. (2003) “Yaratıcılık.” **Adım: Hafize Özal İlköğretim Okulu Bülteni.** Sayı: 1, s: 5.
31. (2003) “İzci Liderlerinin Eğitim Programlarında Yaratıcı Drama.” MEB Okulüçi Beden Eğitimi Spor ve İzcilik Dairesi Başkanlığı, **Genç İzci Haber Bülteni.** Ocak, s: 8-19.
32. (2003) “2003: Dünya Tatlısu Yılı. 9-14 Yaş Arasındaki Öğrencilerin Çevre Eğitimi: Su.” MEB Okulüçi Beden Eğitimi Spor ve İzcilik Dairesi Başkanlığı, **Genç İzci Haber Bülteni.** Mayıs, s: 21.
33. (2003) “İzci Liderleri ile Yaratıcı Drama Kursu.” MEB Okulüçi Beden Eğitimi Spor ve İzcilik Dairesi Başkanlığı, **Genç İzci Haber Bülteni.** Temmuz, s: 4-7.
34. (2003) “Yaratıcı Dramayla Anlama ve Anlatma.” **Yaşadıkça Eğitim.** S:80, s: 35-38.
35. (2004) “Yaratıcı Drama Kursunda Yeniden İzcilerle Olmak...” MEB Okulüçi Beden Eğitimi Spor ve İzcilik Dairesi Başkanlığı, **Genç İzci Haber Bülteni.** Mart, s: 3.
36. (2004) “II. Yaratıcı Drama Kursu’nun Değerlendirilmesi.” MEB Okulüçi Beden Eğitimi Spor ve İzcilik Dairesi Başkanlığı, **Genç İzci Haber Bülteni.** Mart, s: 7-10.
37. (2004) “Öğrenmeye Gönüllü ve Gönüllü Öğrenme.” **CEMRE: Kahramanmaraş Çukurova Elektrik Anadolu Lisesi Dergisi.** s: 18.
38. (2004) “İstanbul Bilgi Üniversitesi Kağızman YİBO Öğretmenleri Yaratıcı Drama Atölyesi Raporu.” **Yatılı İlköğretim Bölge Okulları İçin Bir İyileştirme Projesi. Kağızman Modeli.** İstanbul: İstanbul Bilgi Üniversitesi Yayınları, s.175-179
39. (2004) “İzci Liderlerinin III. Yaratıcı Drama Kursu ile İlgili Görüşleri.” MEB Okulüçi Beden Eğitimi Spor ve İzcilik Dairesi Başkanlığı. **Genç İzci Dergisi.** Ağustos, s: 13-16

40. (2004) “Şubat’ın Gölgesinde Haziran’ı Yaşamak.” MEB Okulıçı Beden Eğitimi Spor ve İzcilik Dairesi Başkanlığı. **Genç İzci Dergisi**. Ağustos, s: 17
41. (2004) “Su Ekolojisi Atölye Çalışması ile İlgili Gözlemler.” MEB Okulıçı Beden Eğitimi Spor ve İzcilik Dairesi Başkanlığı. **Genç İzci Dergisi**. Eylül, s: 13-14
42. (2004) “Bir Günlük Su Döngüsü Atölyesi.” MEB Okulıçı Beden Eğitimi Spor ve İzcilik Dairesi Başkanlığı. **Genç İzci Dergisi**. Eylül, s: 15-16
43. (2005). “Yaratıcı Dramayı Tanımada İpuçları.” Hacı Bektaş. **Hacı Bektaş Derneği Bülteni**. Yıl:12, Sayı: 80, S.9-10
44. (2005). “I. Yaratıcı Drama Kursu’nun Kalıcılığı.” MEB Okulıçı Beden Eğitimi Spor ve İzcilik Dairesi Başkanlığı. **Genç İzci Dergisi**. Mart, s: 2-11
45. (2005). “İkinci Yaratıcı Drama Kursu’nun Kalıcılığı.” MEB Okulıçı Beden Eğitimi Spor ve İzcilik Dairesi Başkanlığı. **Genç İzci Dergisi**. Haziran, s: 2-10
46. (2005). “İlköğretimde Çevre Eğitimi: Su Semineri.” MEB Okulıçı Beden Eğitimi Spor ve İzcilik Dairesi Başkanlığı. **Genç İzci Dergisi**. Kasım, s: 2-7
47. (2005). “Yaratıcı Drama Kursu Hakkında İzci Liderleri Neler Düşünüyor?” MEB Okulıçı Beden Eğitimi Spor ve İzcilik Dairesi Başkanlığı. **Genç İzci Dergisi**. Kasım, s: 12-21
48. (2006). “Sivil Toplum Kuruluşlarında Gönüllülük.” **Hacı Bektaş**. Hacı Bektaş Derneği Bülteni. Yıl:13, Sayı: 88, s: 9-12
49. (2006). “Fen ve Teknoloji Alanındaki Ünlü Bilim Adamlarına İlişkin Yaratıcı Drama Eğitim Programı.” Pınar Özdemir ile birlikte. **İlköğretim Online**. 6 (2), 226-233. <http://ilkogretim-online.org.tr>
50. (2006). “Matematikçilerin Yaşam Öyküleri ve Yaratıcı Drama.” Oylum Akkuş ile birlikte. Eğitim ve Bilim. Cilt 31, S: 142, s: 99-107

51. (2007). "Okulöncesi Eğitimde Önlük Giyme." **Yaşadıkça Eğitim**. Ekim/Kasım/Aralık, S: 96, s: 14-17.
52. (2007). "İngilizce Öğretiminde Konuşma Becerisinin Kazandırılmasında Yazılı-Görsel Öğretim Materyalinin Erişiyeye Etkisi." Hacer Ertürk ile birlikte. **Ankara Üniversitesi TÖMER Dil Dergisi**. S: 136, s: 27-40
53. (2008). "İlköğretim 2. Sınıflarda Öğrenme-Öğretme Sürecinin Betimlenmesine İlişkin Bir Durum Çalışması." Zeynep Ayvaz, İbrahim Tuncel, Fatma Çobanoğlu ile birlikte. **İlköğretim Online**. 7 (2), 349-360. <http://www.ilkogretim-online.org.tr>
54. (2008). "Yaratıcı Drama ve Polis Eğitimi." **ISREF. İnceleme ve Stratejik Araştırmalar Forumu**. Ayın Konusu: Türk Polis Teşkilatı'nın Eğitim Politikası. <http://www.isref.org>
55. (2008). "Drama Liderliği/ Eğitimci Eğitimi Proje Danışmanlığı." **13. Uluslararası Eğitimde Yaratıcı Drama/Tiyatro Kongresi Bildiri Kitabı**. Ankara: SMG Yayıncılık ve Çağdaş Drama Derneği. s. 358-368
56. (2008). "Polislerin Hizmetiçi Eğitimi ve Yaratıcı Drama." **Yaratıcı Drama Dergisi**. Creative Drama Journal. Cilt 1, Sayı 5, s. 143-158
57. (2008). "Ben Öğretmen Olsaydım Demiştik..." **Kdz. Ereğli Eğitim Fakültesi Dergisi**. Sayı 1, s.74-76
58. (2008). "Ortaöğretim 9. Sınıf Kimya Dersi ve Yaratıcı Drama." Emine İspir ile birlikte. **Yaratıcı Drama Dergisi**. Creative Drama Journal. Cilt 3, Sayı 6, s. 89-102
59. (2009). "Yaratıcı Drama ve Örtük Program." **İstanbul Kültür Üniversitesi Fen-Edebiyat Fakültesi Psikoloji Bölümü II. Eğitim Psikolojisi Sempozyumu. Öğrenme ve Öğrenme Bozuklukları. İKÜ Yayınları, Ataköy-İstanbul. 18-19.04.2009. s. 58-68**

60. (2009) "Fizik Öğretmenlerinin Eleştirel Düşünme Eğilimi Düzeyleri ve Düzenledikleri Etkinliklerde Eleştirel Düşünmenin Yeri." Caner Şengül ile birlikte. **Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi**. S: 36, s : 237-248
61. (2009). Elementary School Teachers' Self-Efficacy Beliefs: A Turkish Case. Nuray Senemoğlu, Esed Yağcı ve Melek Demirel ile birlikte. *Humanity and Social Sciences Journal*. 4 (2), 164-171
62. (2010). "Ölçme ve Değerlendirme Dersinde Yaratıcı Dramanın Kullanılmasına İlişkin Katılımcı Görüşleri." İlke Önal Çalışkan ile birlikte. *TED Eğitim ve Bilim*. Cilt 35, S: 155, s: 36-48
63. (2010). "Yaratıcı Dramada Canlandırma Süreci ve Katılımcıların Duyuşsal Özellikleri." Yaşadıkça Eğitim. Ekim. Sayı: 108, s: 14-20.
64. (2011). "İstasyon Tekniği ile Yapılan Öğretimin Erişime ve Kalıcılığa Etkisi." Emel Güneş ile birlikte. *Yaşadıkça Eğitim*. Ocak. Sayı: 109, s: 32-38.
65. (2011). "Drama Dersinin Öğretim ve Örtük Programına İlişkin Görüşler." *Yaşadıkça Eğitim*. Sayı: 111, s: 7-14.
66. (2011). "Öğrenme-Öğretme Sürecinde Sevgi ve Şiddet" Anadolu Çağdaş Eğitim Vakfı (ANAÇEV) Şiddetsiz Bir Dünya Sempozyumu Kitapçığı. 12 Mayıs 2011. Ankara: Bizim Büro Dağıtım Basım Yayıncılık, s: 69-74
67. (2013). "27 Kasım 2013 IDEA Dünya Yaratıcı Drama Günü Ulusal Bildirgesi." *Yaratıcı Drama Dergisi*. *Creative Drama Journal*. Cilt 8, Sayı 16, s. 62
68. (2014). "Öğretmen Adaylarının Yaratıcılığa İlişkin Görüşleri." Eda Gürten ile birlikte. *İlköğretim Online*. 13 (2), 443-452. <http://ilkogretim-online.org.tr/vol13say2/v13s2m8.pdf>

69. (2016). “Sanılan Değil Anılan Öğretmen” Ders Drama Yöntem Drama. 24. Uluslararası Eğitimde Yaratıcı Drama Kongresi. 24-27 Nisan 2014. Yayına Hazırlayan: Necdet Aykaç. Ankara: Pegem Yayınevi. s.301-401
70. (2016). “Yanlış Dil Kullanımına Dikkat” Pamukkale Turizm Dergisi-Seyahat Etmek Özgürlüktür. Eylül. Sayı: 130, s: 58-60
71. 2018. “Kitaplar İçinden, Satırlar Arasından” Düşün. Atatürkçü Düşünce. ISSN-1300-4204. Mayıs-Ağustos. s.45
72. 2018. “Kitaplar İçinden, Satırlar Arasından” Düşün. Atatürkçü Düşünce. Yıl: 24, Sayı: 144. Eylül-Aralık. s.32
73. 2018. “Kitaplar İçinden, Satırlar Arasından” Düşün. Atatürkçü Düşünce. Yıl: 25, Sayı: 145. Ocak-Mart. s.51
74. 2020. Salgın Günleri Hikâyeleri. Türkiye’den ve Dünyadan “Covid-19” Okur Günlükleri. Ankara: Elma Yayınevi. S:156-157
75. 2022. “Dr. Tülay Üstündağ’ın Gerontoloji Yolculuğu” GEROBÜLTEN. Akdeniz Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi Gerontoloji Bölümü. Yıl: 4 Sayı: 43. S:4-6

E. Blog Yazıları

<http://izgorenakademi.com/author/tulay-ustundag/>

Çocukluklarıyla Beni Büyüten Her Yaştaki Çocuklara..

BEŞİNCİ BASKI İÇİN ÖN SÖZ

Yaratıcılığı görmek, dinlemek, koklamak, dokunmak, tatmak ile ilgili yollarım ve yolculuklarım sürüyor. Ozanın dediği gibi belki de “giden ben değilim, yoldur”.. Giderken yoluma ne çıkarsa beő parmağımla kavrayıp olup biteni anlamaya, duyumsamaya çalışıyorum! Paylaşmayı sürdürmek için nice beőlere...

Ankara, Ekim 2011

Tülay Üstündağ

YEDİNCİ BASKI İÇİN ÖN SÖZ

Yaratıcılığa Yolculuk yeni bir baskı daha yapıyormuş. Öyle sevindim ki...

Nermi Uygur “Tanıdık tanımadık kitap okuyan herkesin yanına sokulup en dost sesimle ‘yarasın!’ diye fısıldamak istiyorum” der. Bu fısıltının dostların seslerine dönüşmesi ne güzel!

İlk baskıdan bu yana 17 sene geçmiş. Yıllar boyunca okurları olduğuna göre satırlar “yaramış!” Öyleyse her eline alana yine yar olsun. 18. Yaşım enerjisiyle daha çok elle buluşsun...

Ankara, Aralık 2019

Tülay Üstündağ

NIÇIN BU KİTAP?

Yaratıcılıkla ilgili bunca yayın varken, tümüne ulaşmanın yolları bireylerin amaçlarına ve isteklerine bağılyken, tartışmalar, görüşler, düşünce ayrılıkları sürerken ve şimdi bile tanımlanamamışken, niçin bu kitap? Yanıtı şu satırları sıralarken bile benim için kolay değil.

Sanırım bu kitabı en çok çocuklar için yazmak istedim. Bunun nedeni, onların yaşam deneyimlerini uzun bir süredir gözlememdi. Bu gözlemler yıllar geçtikçe çoğaldı. Sonunda biriktirdiklerimi, kimi zaman çocukları görmezden gelen birilerine duyurma çabası oluştu.

Çocuklar diledikleri gibi ve kimbilir ne denli güzel yollarla kendilerini anlatacaklar. Bunu biliyor ve onlara inanıyorum. Ancak, bir yetişkin olarak benim onları keşfedip anlamamla ilgili olan boyutunu yazmak istedim. Belki de örtük amaçlarımdan biri, bu birikimi merak edenlerle paylaşmaktı.

Kitabı yazma nedenlerimden sonuncusu teşekkür etme isteğimden kaynaklandı. Bu teşekkürün kimlere ait olduğu ise satır aralarında gizleniyor. Kim önce görürse: SOBE!

Ankara, Kasım 2002

Tülay ÜSTÜNDAĞ

İÇİNDEKİLER

Sayfa

Beşinci Baskı İçin Ön söz	xvi
Yedinci Baskı İçin Ön söz.....	xvi
Niçin Bu Kitap?	xvii
İçindekiler.....	xix
Şekiller Listesi	xxiv

YARATICILIK.....	1
-------------------------	----------

YARATICILIK SÜRECİNİN AŞAMALARI	9
--	----------

YARATICILIĞIN ENGELLERİ.....	15
-------------------------------------	-----------

Yakınsak (Dikey) Düşünme	21
Evde ve Okulda Yaratıcılığın Engelleri	22
Sınıf Ortamında Yaratıcılığın Engelleri	25
Yaratıcılığın Engellerine Yaşamdan Örnekler	25

YARATICILIĞIN OLMAZSA OLMAZLARI.....	31
---	-----------

Yaratıcılığın Gerekleri	31
Yaratıcılığın Öğeleri	32
Yaratıcılık İçin Gerekli Anahtarlar	33

YARATICI BİREYİN ÖZELLİKLERİ.....	37
--	-----------

Yaratıcı Birey	37
Yaratıcı Bireyi Tanımda İpuçları.....	38

YARATICILIĞIN GELİŞTİRİLMESİ	49
Yeni Fikirler Yaratmada Düşünme Yolları	49
Beynin Sol ve Sağ Küresini Birlikte Kullanmak.....	50
Kendiliğindenlik (Spontanlık) ve Yaratıcılık	52
Zihni Hazırlamak	53
Yaratıcı Çözümler Bulmak	55
Dokuz Soru ile Yaratıcılık.....	56
Iraksak Düşünmek	62
Çocuklarda Iraksak Düşünmeyi Geliştirmek.....	69
Çocukların Yaratıcılıklarını Geliştirmede Temel İlkeler	70
Çocuklarda Yaratıcılığı Geliştirme Etkinlikleri.....	71
Yaratıcı Kasları Esnetmek.....	72
Yaratıcılığı Geliştiren Davranışlar	76
Yaratıcılık ve Ortam	77
YARATICILIĞIN ÖĞRETİLMESİ	81
Yaratıcılık Eğitim Programı	81
Yaratıcılık, Soru Sormak ve Felsefe Eğitimi	83
Yaratıcılık ve Ezber	85
Yaratıcılığı Öğretmede Temel İlkeler	86
Uyaranlar ve Yaratıcılık	87
Yaratıcılığın Öğretmesinde Öneriler	88
YARATICILIK VE TEKNOLOJİ EĞİTİMİ	95
Sınıfın Çevre Düzenlemesi.....	95
Sınıfta Gerekli Değişiklikler.....	97

DAHA YARATICI BİR OKUL	99
Yaratıcı Okulun Amaçları.....	99
Yaratıcı Okulun Eğitsel İlkeleri.....	100
Yaratıcı Okul ve Yöneticiler.....	101
Yaratıcı Okul ve Eğitim Programları.....	101
Yaratıcı Okul ve Öğretmenler	102
Yaratıcı Okul ve Öğrenciler.....	103
DÜŞÜNME ÇEŞİTLERİ	105
Yaratıcı Düşünme	105
Analitik ve Yaratıcı Düşünme	105
Eleştirel Düşünme	107
Eleştirel ve Yaratıcı Düşünme	108
Eleştirel ve Yaratıcı Düşünmede Anahtar Ögeler.....	108
Eleştirel ve Yaratıcı Düşünmeyle Oluşturulan Sınıf Ortamı.....	110
Eleştirel ve Yaratıcı Düşünmeyle İlgili Konu Alanları.....	111
Eleştirel ve Yaratıcı Düşünmeyi Uygulamada Temel İlkeler.....	113
İŞBİRLİĞİNE DAYALI ÖĞRENME, YARATICILIK SÜRECİ VE YARATICI DRAMA	115
İşbirliğine Dayalı Öğrenme.....	115
Yaratıcılık Süreci ve Yaratıcı Drama	116
Yaratıcı Drama ve Beynin Sağ Küresi ile İlişkisi.....	118
İLKÖĞRETİM PROGRAMLARINDA YARATICI DÜŞÜNME VE YARATICI DRAMA	121
İlköğretimin Amaç ve Görevleri	121
Yaratıcı Dramanın Tanımları.....	123
Yaratıcı Dramanın Genel Amaçları.....	125

Yaratıcı Dramanın Özel Hedefleri.....	126
Yaratıcı Düşünmeyi Geliştiren Yaratıcı Drama Etkinlikleri	127
Yaratıcı Drama ve Hayat Bilgisi	128
Yaratıcı Drama ve Matematik	129
Yaratıcı Drama ve Türkçe	130
Yaratıcı Drama ve Fen Bilgisi	131
Yaratıcı Drama ve Sosyal Bilgiler	132
Yaratıcı Drama Etkinlikleri ile Çok Yönlü ve Duygusal Zekâ	133

YARATICI DÜŞÜNMEYİ GELİŞTİREN TEKNİKLER . 137

Beyin Fırtınası.....	137
Etkili Bir Beyin Fırtınasının Aşamaları	138
Beyin Fırtınası Tekniğini Uygulama Örnekleri.....	141
Yaratıcı Problem Çözme.....	141
Yaratıcı Problem Çözmede Kullanılacak Yaklaşımlar	143
Yaratıcı Problem Çözme Tekniğini Uygulama Örnekleri.....	146
Örnek Olay İnceleme	146
Sınıfın Tümüyle Birlikte Örnek Olaya Katılımı.....	147
Sınıfın Küçük Gruplarla Örnek Olaya Katılımı.....	147
Örnek Olay İnceleme Tekniğini Uygulama Örnekleri	148
Görüş Geliştirme	149
Görüş Geliştirme Tekniğinin Uygulama Aşamaları	150
Görüş Geliştirme Tekniğini Uygulama Örnekleri	151
Kavram Haritaları.....	152
Kavram Haritalarının Özellikleri	154
Kavram Haritalarını Uygulama Örnekleri.....	155
Altı Şapka Düşünme Tekniği	155
Şapkaların Anlamları	156

Altı Şapka Düşünme Tekniğinin Kullanılması	158
Altı Şapka Düşünme Tekniğinin Uygulama Örnekleri	158
ŞİMDİLİK SONUÇ	161
ÇOCUKLARDAN	169
SİZLERDEN VE SİZCE	177
DİZİN	179
KAYNAKÇA	183

ŞEKİLLER LİSTESİ

Şekil 1: Zihnin Düşünme Süreci.....	4
Şekil 2: Tüm Beyinle Yaratıcılık.....	9
Şekil 3: Tümel Beyin Modeli	18
Şekil 4: Sol ve Sağ Beyindeki Süreçlerin Görsel Özeti	19
Şekil 5: Beynin Sol ve Sağ Yarı Küreleri.....	51
Şekil 6: Yaratıcı Çözümler	55
Şekil 7: Yağmurda Beklemek.....	56
Şekil 8: İki Düşünme Biçimi	106
Şekil 9: Eleştirel ve Yaratıcı Düşünmede Anahtar Ögeler	109
Şekil 10: Drama, Beyin ve Tepki Gösterme Kalıplarının (Paradigma) Anlamı	119
Şekil 11: Kavram Haritasına Bir Örnek, “İzcilik”	153

Yaratıcılık

Yaratıcılık; ne, niçin, nerede, nasıl, kim, ne zaman vd. sorularının hemen her alanda sorulmaya başlamasıyla birlikte akla gelen ve yirminci yüzyıldan içinde bulunduğumuz yüzyıla değin tanımlanması en güç olan kavramlardan biridir. Belki de en karmaşık kavramlardan biri olan yaratıcılığın ortak bir tanımını da bulmak şimdilik söz konusu değildir.

Yaratıcılıkla ilgili yapılmış yüzlerce tanımın değişik kimliklere sahip olduğu kabul edilebilir. Bu kimlikleri bir yerden başlayarak incelemek, diğer bir deyişle varolan tanımları anlamaya çalışmak belki bir çıkış yolu bulmaya yardım edebilir. Ulaşılabilen tanımlardan bir bölümü şöyledir:

Yaratıcılık;

- ☞ tüm duygusal ve zihinsel etkinliklerde, her türlü çalışma ve uğraşın içinde varolan, insan yaşamının ve insan gelişiminin tüm yönlerinin temelini meydana getiren bir yeti (San 1979: 177),
- ☞ merak etme yeteneği, uyumsuzluk ve gerilimle başatme kapasitesi, bireyin kendini yeniye yöneltmesi, yaşantısının bilincine varması ve buna tüm benliğiyle tepkide bulunması (Fromm, Aktaran Davaslıgil 1989: 24),
- ☞ insanın sosyal, manevi, estetik, bilimsel veya teknolojik değeri olduğu kabul edilen fikirleri, görüşleri, buluşları veya artistik objeleri üretme kapasitesi (Vernon, Aktaran Arık 1990: 14),
- ☞ sorunlara, bozukluklara, bilgi eksikliğine, kayıp ögelere, uyumsuzluğa karşı duyarlı olma, güçlüğü tanımlama, çözüm arama, kestirmelerde bulunma ya da eksikliklere ilişkin denenceler geliştirme, bu denenceleri değıştirme ya da yeniden sınama, daha sonra da sonucu ortaya koyma (Torrance, Aktaran Sungur 1992: 20),

2 yaratıcılığa yolculuk / üstündağ

- ☞ her insanın genel düşünme yetilerinden biri ve geliştirilebilir bir süreç (Kale 1993: 27),
- ☞ bilinci yoğunlaşmış insanın kendi dünyasıyla karşılaşması (May 1994: 74),
- ☞ hiç kimsenin görmediklerini görme, hiç kimsenin duymadıklarını duyma, hiç kimsenin düşünmediklerini düşünme ve hiç kimsenin cesaret edemediklerini yapma (Sylvan 1997),
- ☞ burnumuzun dibinde olan ve sırf burnumuzun dibinde olduğu için göremediğimiz şeyleri, bilgiyle oluşturmuş farklı bir bakış açısıyla görüp hareket eder hale getirme (İzğören 1999a: 43)
- ☞ varolan kalıpları yıkma, başkalarının yaşantılarına açık olma, alışılmışların dışına çıkma, bilinmeyenlere doğru bir adım atma, empoze edilmiş düşünce çizgisini kırma ve yeni bir düşünce çizgisi ortaya koyma, belli bir problem için değişik alternatif çözümler getirme, başkalarının izlediği yoldan çıkma, başka şeylere yol açan yeni birşey bulma, yeni bir ilişki kurma, yeni bir düşünce ortaya koyma, bilinmeyen yeni bir teknik veya yöntem icat etme ve insanlara yararlı olan bir aracı veya bir aygıtı bulma (Rıza 2000: 6),
- ☞ günlük yaşamda hayatı renklendirmekten, karşılaşılan sorunlara çok yönlü çözümler getirmeye kadar yararlanılabilecek bir özellik (Selçuk ve Güner 2000: 126),
- ☞ çok boyutlu düşünen bir usun ürünü (Kırıçoğlu 2002: 167),
- ☞ daha önceden kurulmamış ilişkiler arasındaki ilintileri kurabilme, böylece yeni bir düşünüyü şeması içinde, yeni yaşantılar, yeni deneyimler, yeni ve özgün düşünceler ve yeni ürünler ortaya koyabilme yetisi (Landau, Aktaran San 2002a: 129).

Yaratıcılığın tanımları arasında buraya kadar sıralananlara göz atıldığında bir dizi anahtar sözcüğü belirlemek olasıdır. Bu sözcükler; "yeti, tepkide bulunma, kapasite, süreç, karşılaşma, yapmak, kalıpları yıkmak, özellik, ürün" olarak seçilebilir. Seçilen bu sözcükler yeni bir tanım oluşturmaya ipucu olabilir. Yeni tanıma